

Humanhistoria

från jägare/samlare till systemrelationer

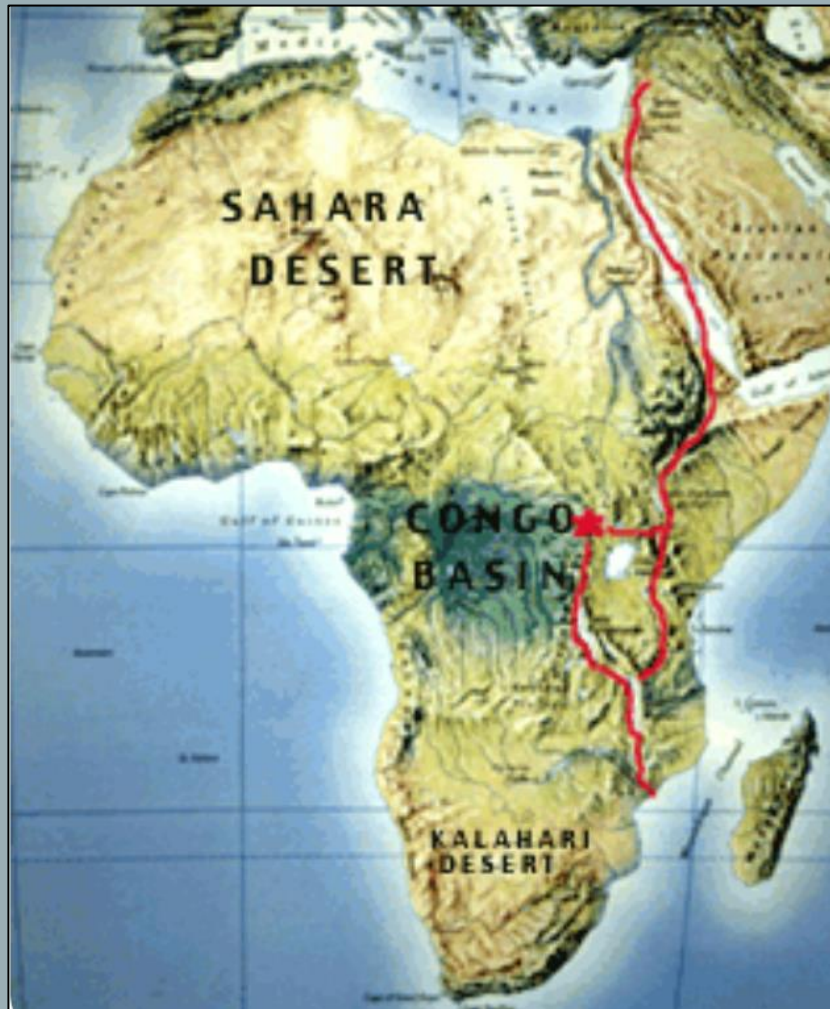

Humanhistoria

från jägare/samlare till systemrelationer

RIFT VALLEY I AFRIKA

FÖR MER ÄN 13 TUSEN ÅR SEDAN

Pleistocen.

Inom ämnet geologi benämns perioden som föregick de senaste 13 tusen åren för "Pleistocen".

EN OFATTBAR UTVECKLINGSPROCESS

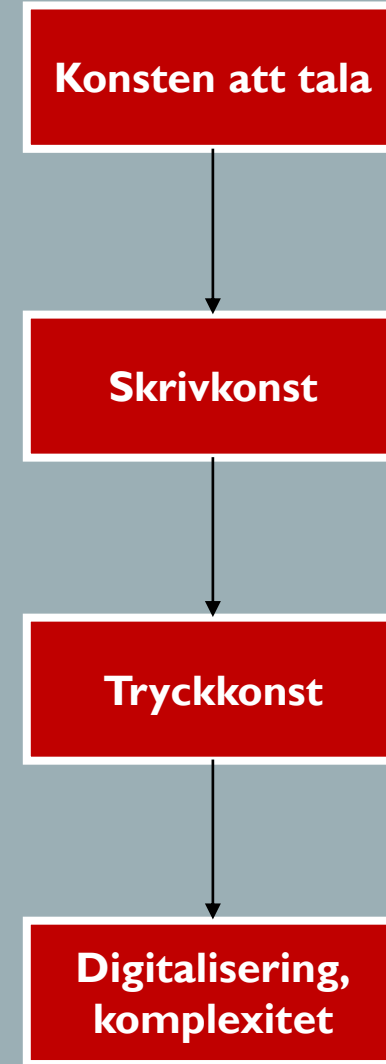
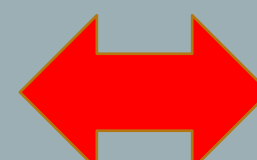
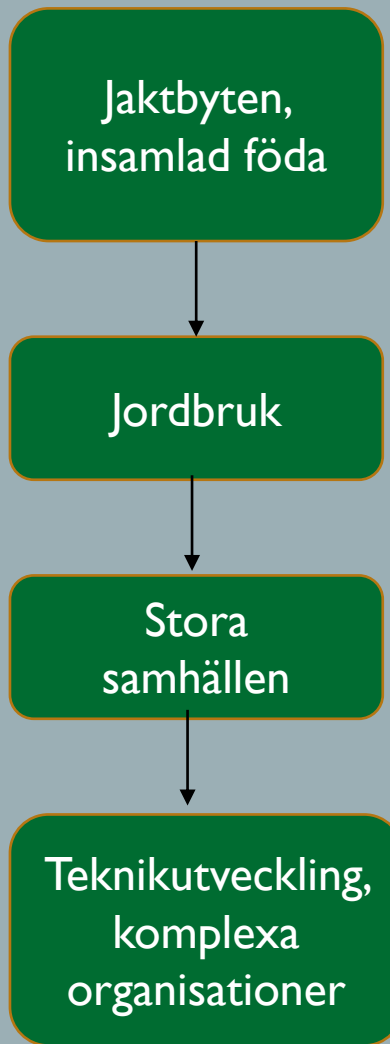
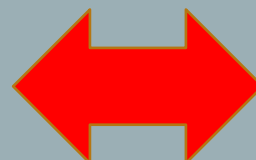
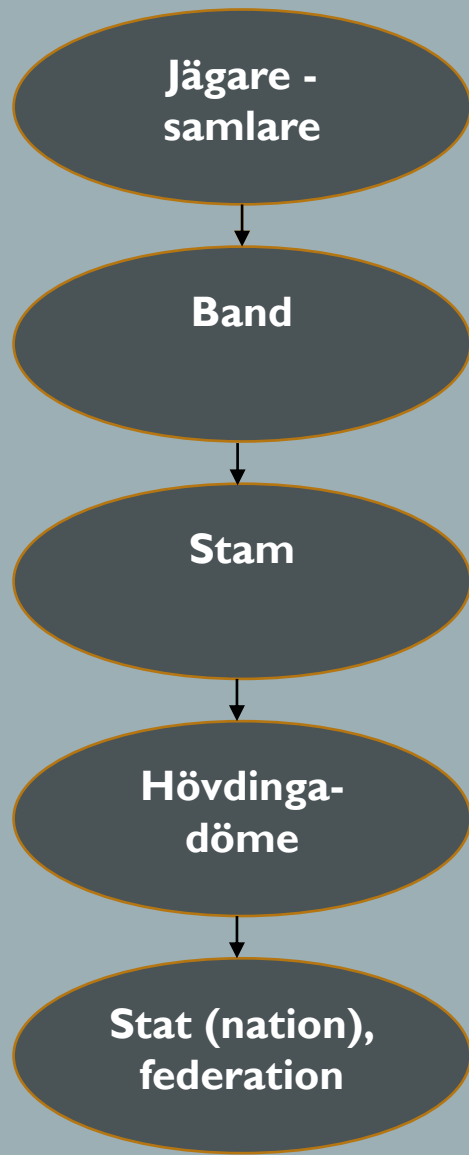
Jägare/samlare på dagens Nya Guinea

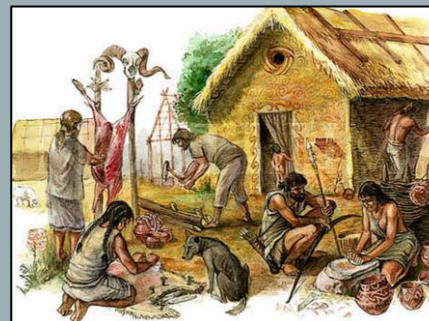
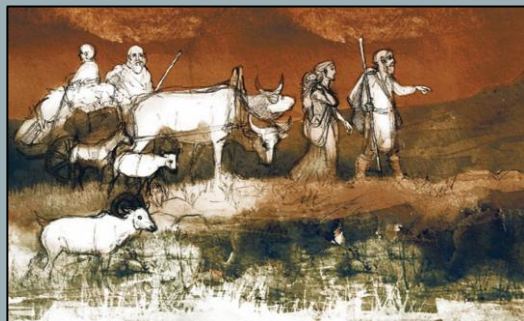
Satellitfoto: Större delen av Jorden upplyst nattetid

FRÅN HANDGRIPLIGT TILL KOMPLEXITET

CIVILISATIONSPROCESSEN

Cirka 50000 år sedan: Tal, hjärna?

Cirka 10000 år sedan: Jordbruk

Cirka 5000 år sedan: Skriftspråk, metaller

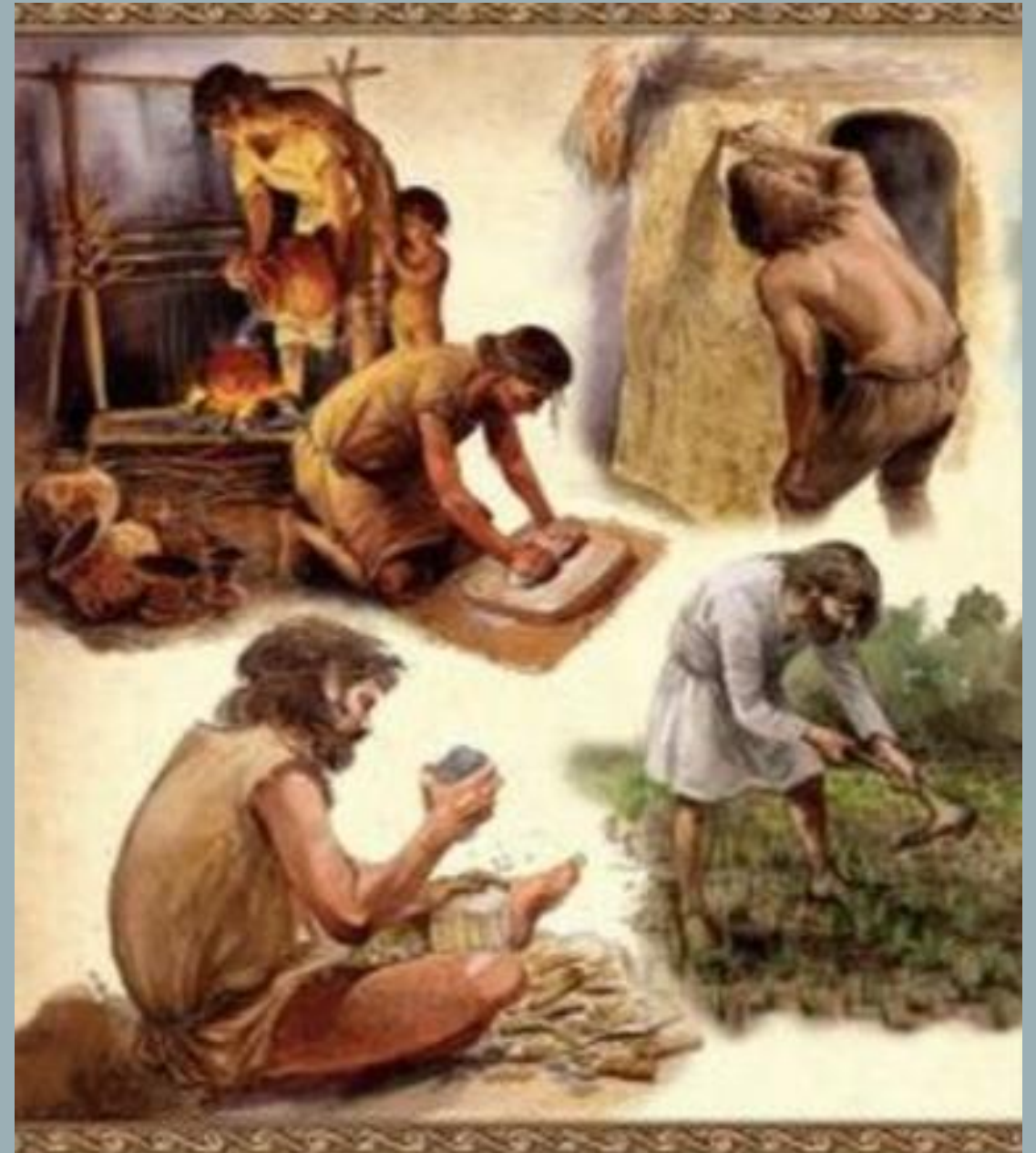
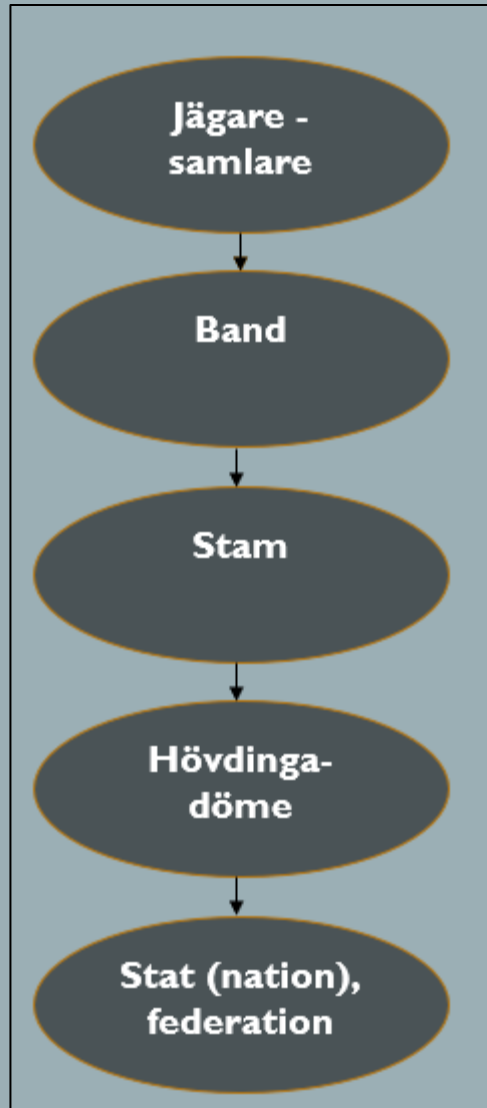

Cirka 400 år sedan: Vetenskap

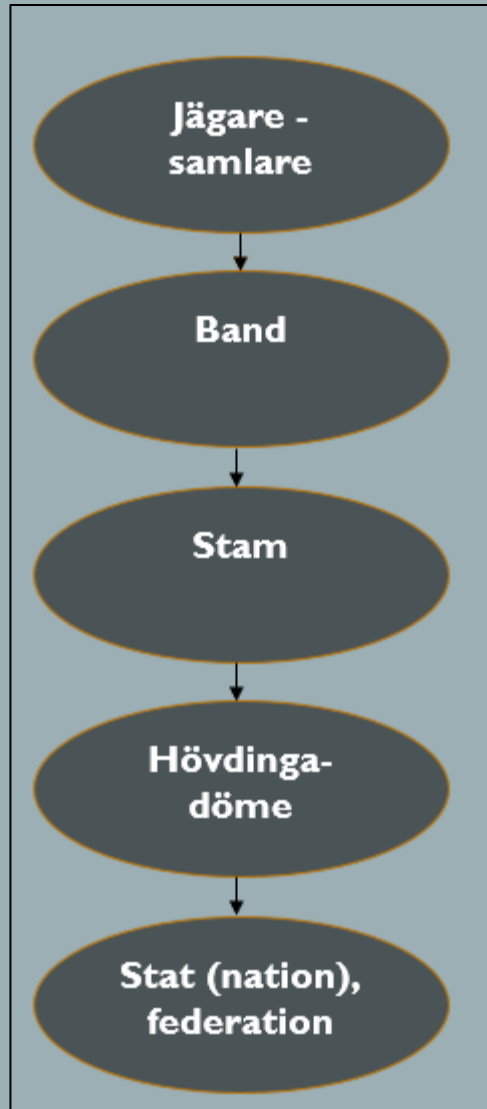

Cirka 50 år sedan: Informationsteknik

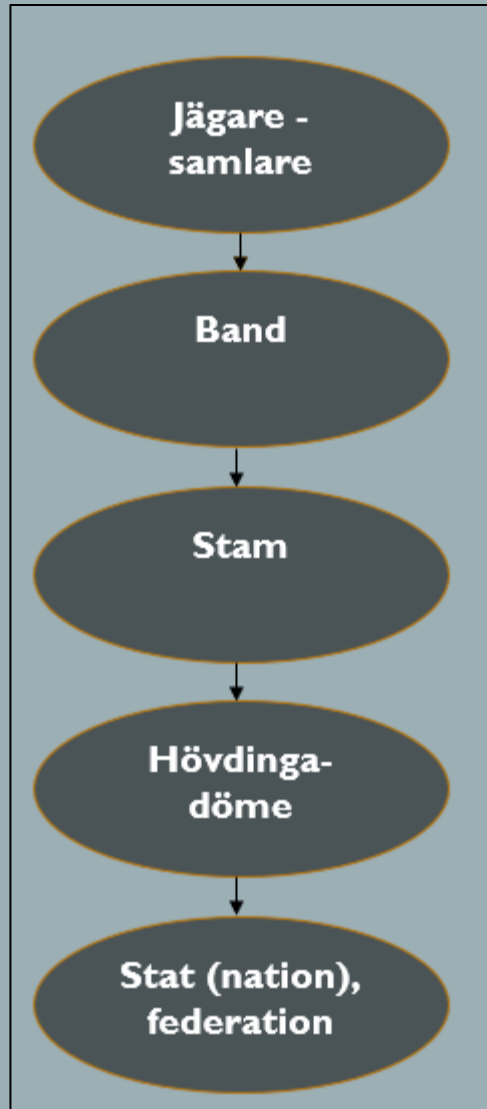
JÄGARE OCH SAMLARE

BAND

STAM

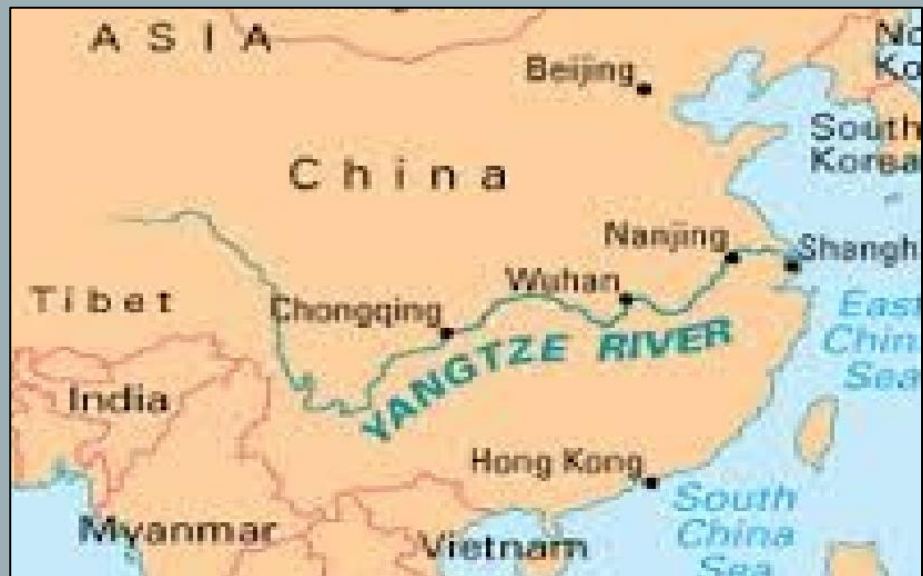
JORDBRUKET UPPSTÅR

”Bördiga
halvmånen”

Indien kring
floden Indus

Kina kring
Yangtze floden

Mexiko och
Mellanamerika
(Mesoamerika)

DOMESTICERING VÄXTER OCH DJUR I BÖRDIGA HALVMÅNEN

För cirka 10.000
år sedan:

Emmervete

Korn

Ärter

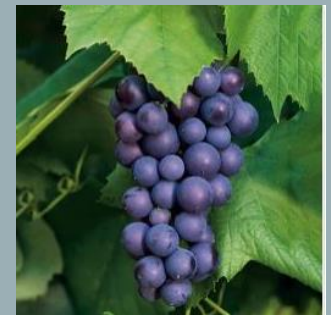
För cirka 6.000
år sedan:

Olivträd

Granatäpple

Vinranka

För cirka 10.000
år sedan:

Får

Get

Senare än för 5.000
år sedan:

Äpple

Plommon

Körsbär

DOMESTICERING VÄXTER OCH DJUR I KINA

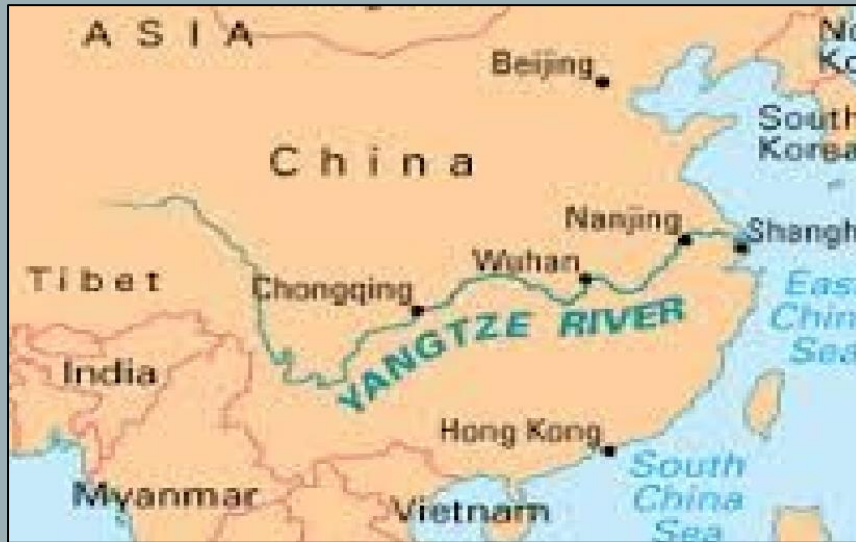
För cirka 7.500
år sedan:

Risodling

Hirs

För cirka 7.500
år sedan:

Svin

Silkesmask

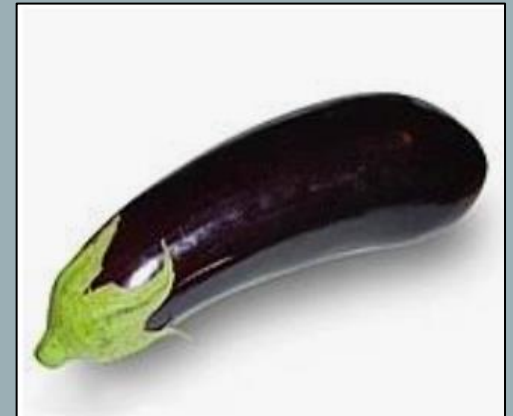
DOMESTICERING VÄXTER OCH DJUR I INDIEN

För cirka 7.000
år sedan:

Sesam

Äggplanta/Aubergine

För cirka 7.000
år sedan:

Nötkreatur

DOMESTICERING VÄXTER OCH DJUR I MESOAMERIKA

För cirka 5.500
år sedan:

Majs

Böner

Pumpa

För cirka 5.500
år sedan:

Kalkon

DOMESTICERING VÄXTER OCH DJUR I ANDRA DELAR AV VÄRLDEN

Anderna och Amazonas i Sydamerika.

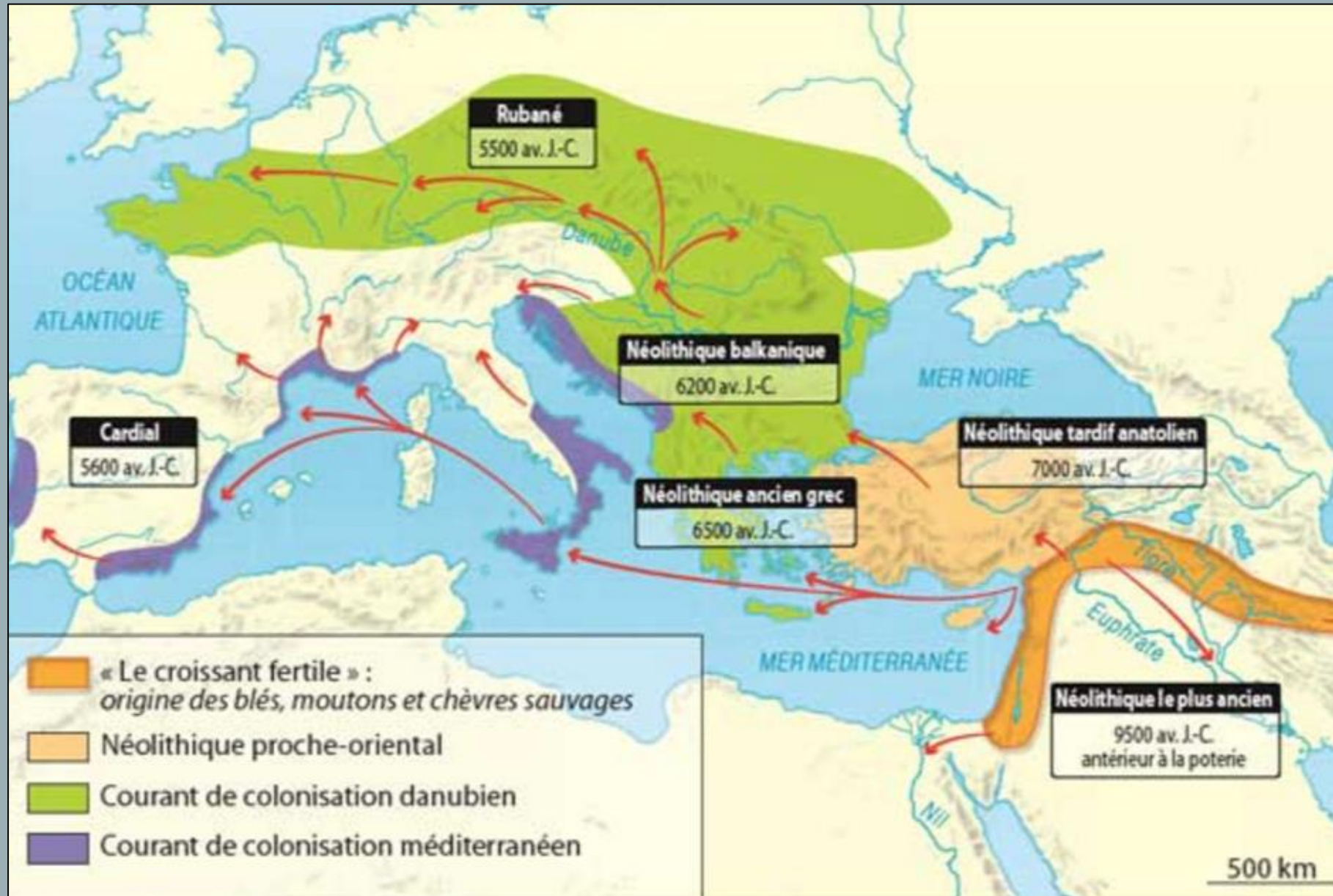

Östra Nordamerika.

Sahelregionen och Etiopin i Afrika.

JORDBRUKETS SPRIDNING TILL EUROPA

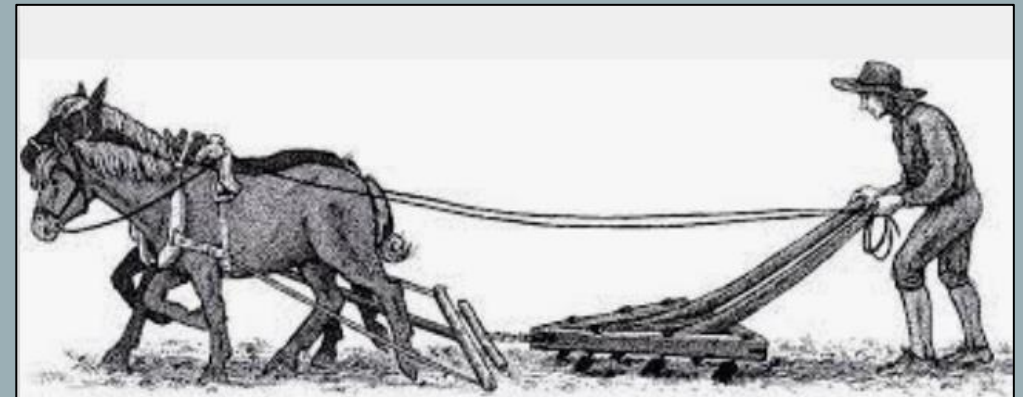
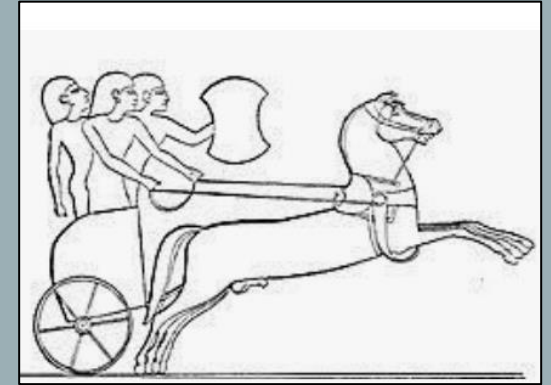
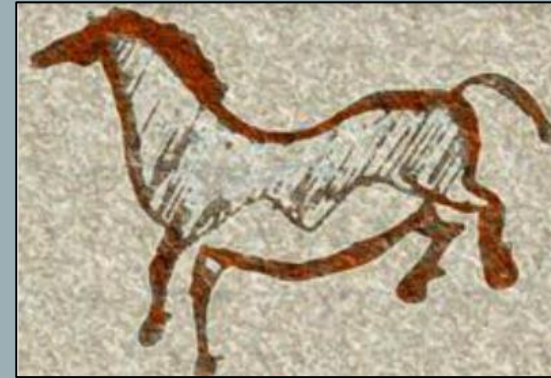

KOMMUNIKATION INOM KONTINENTER

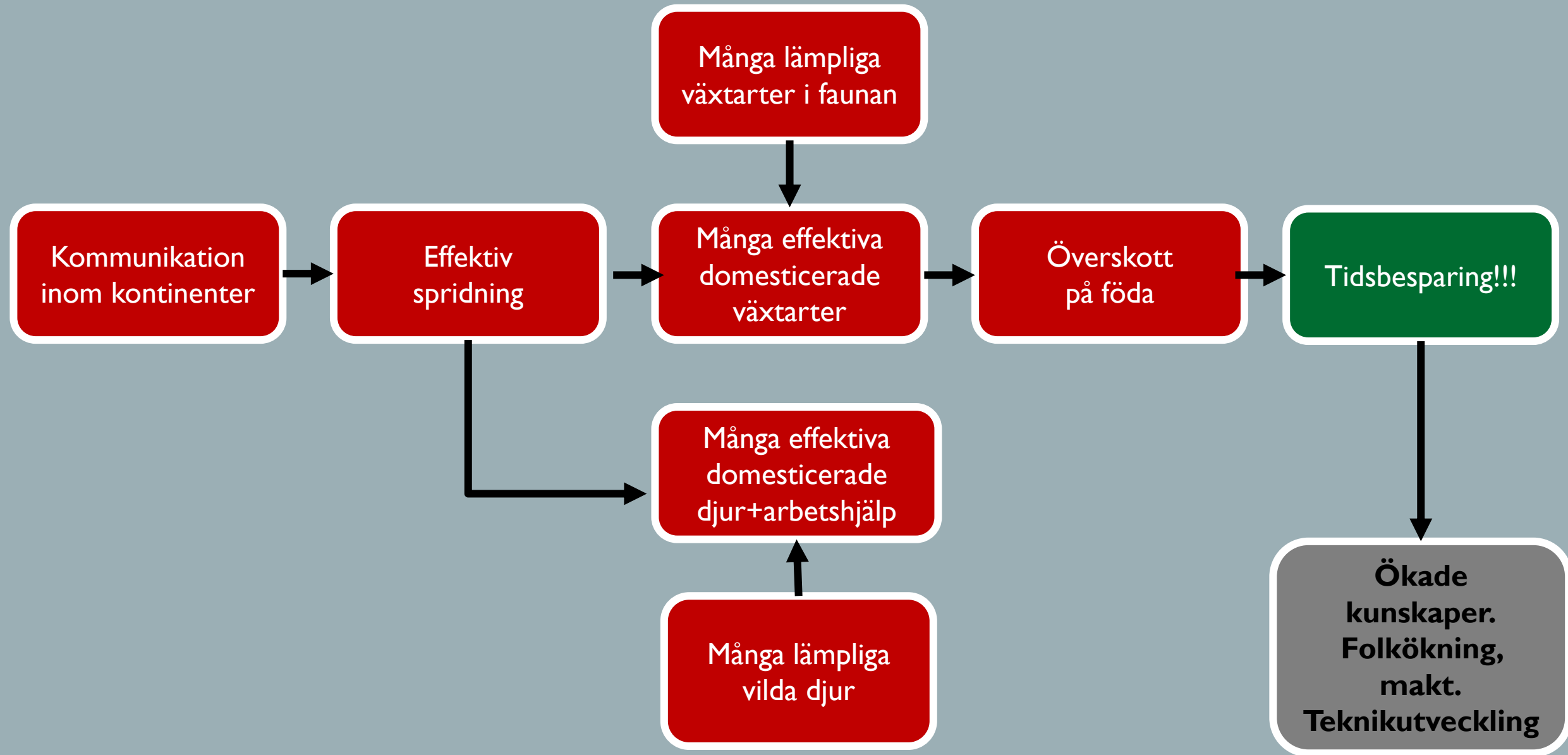

DOMESTICERING AV HÄSTAR

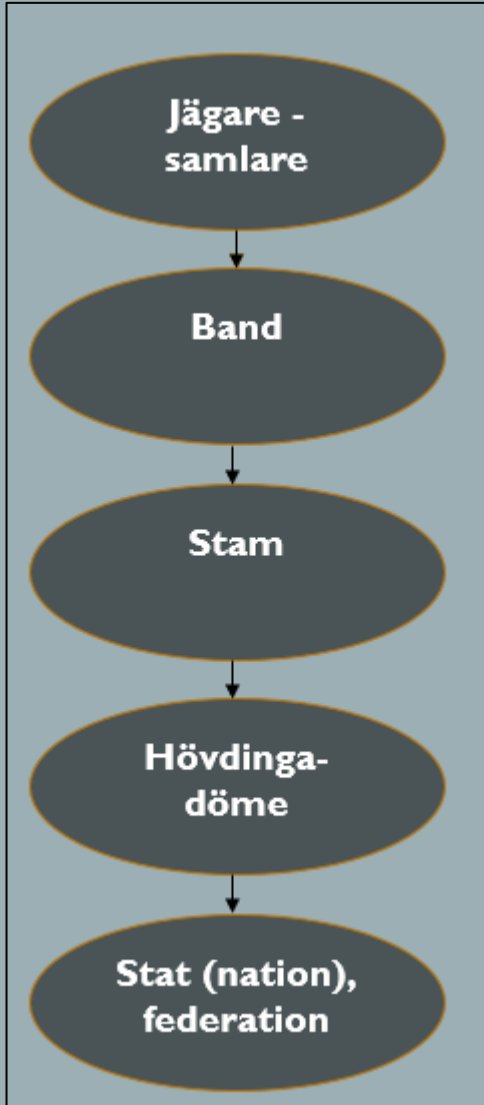
De första hästarna som tämjdes var kring Botai i Kazakstan för cirka 5.500 år sedan.

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR JORDBRUK OCH DESS KONSEKVENSER

HÖVDINGADÖME

Många städer och byar

En stor folkmängd

Utvecklat rättsväsen

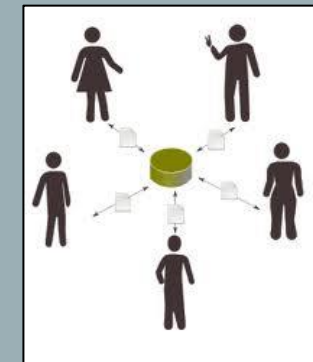
Huvudstad, centralort

Ganska ordnad matproduktion

Centralt beslutsfattande, ibland ärftligt

STADSSTATER

Göbekli Tepe i södra Turkiet.
År 10000 f.Kr

Banpo i Kina
År 6000 f.Kr

Athen i Grekland
Före år 700 f.Kr

Jeriko i Israel. År 8000 f.Kr

Longshan i Kina. År 3000 f.Kr

Sparta i Grekland. Före år 700 f.Kr

Catal Huyuk i södra Turkiet.
År 6800 f.Kr.

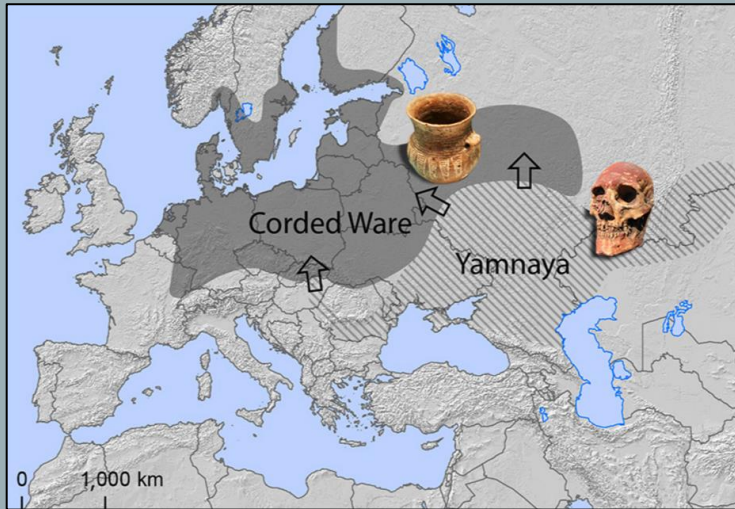

Mohenjodaro och Harappa i Indien.
År 3000 f.Kr.

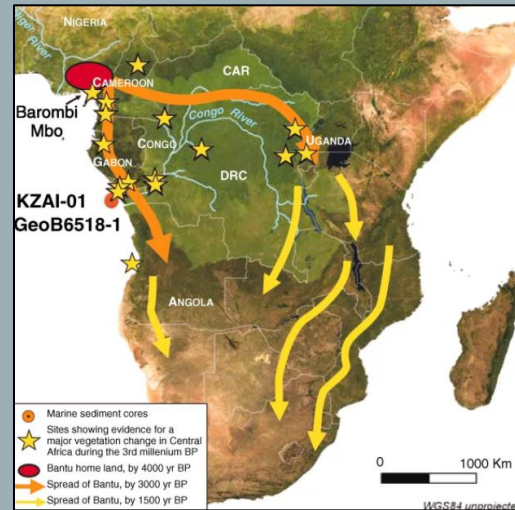

Palmyra i Syrien.
År 7500 f.Kr

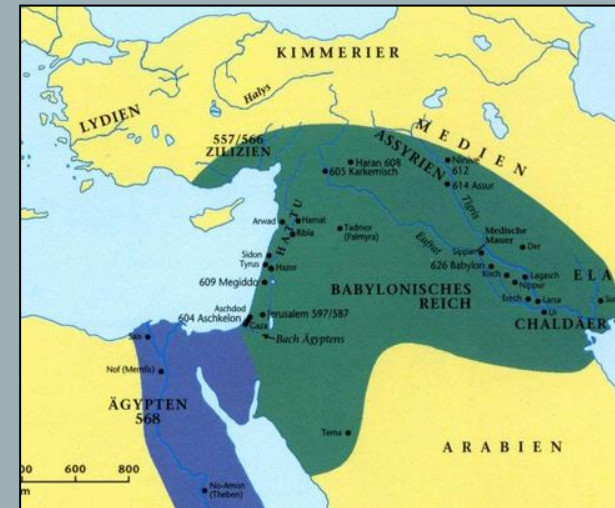
FOLKVANDRINGAR OCH FOLKFÖRFLYTTNINGAR I (3)

Yamnafolket flyttade ca 3000 f.Kr

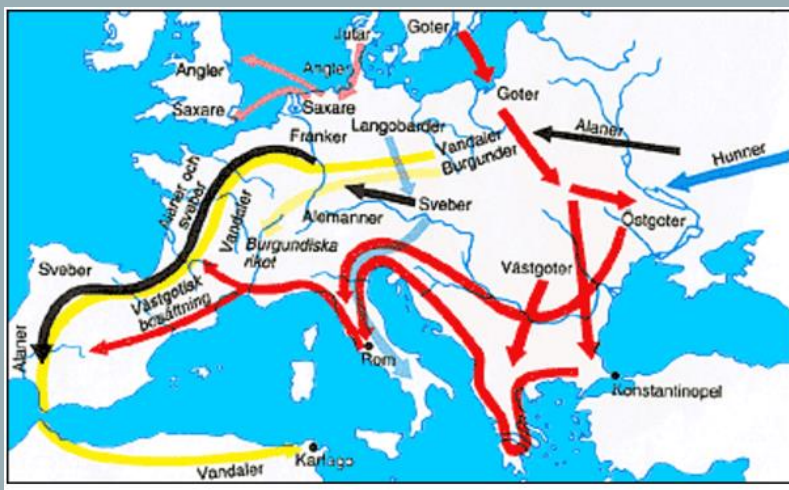

Bantuexpansionen i Afrika
2000 f.Kr – 500 e.Kr.

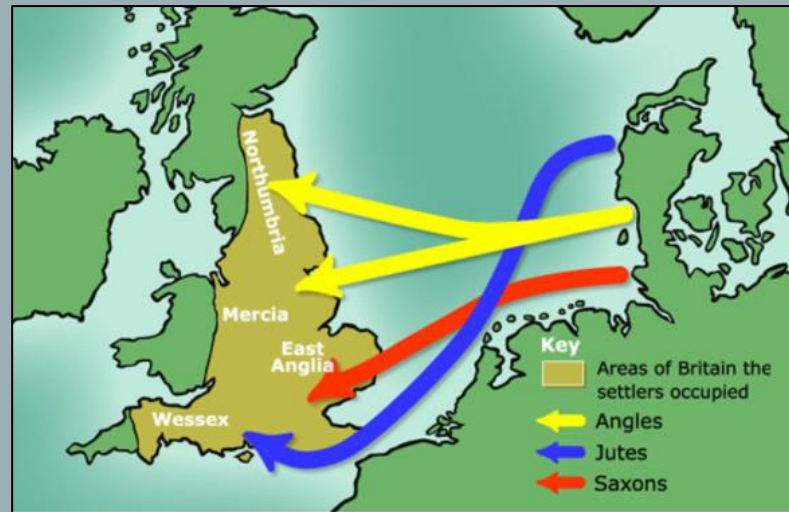

Babylonierna förde bort judarna
år 597 f.Kr.

FOLKVANDRINGAR OCH FOLKFÖRFLYTTNINGAR 2(3)

Hunnerna kom på 400-talet

Kelterna fördrevs på 400-talet

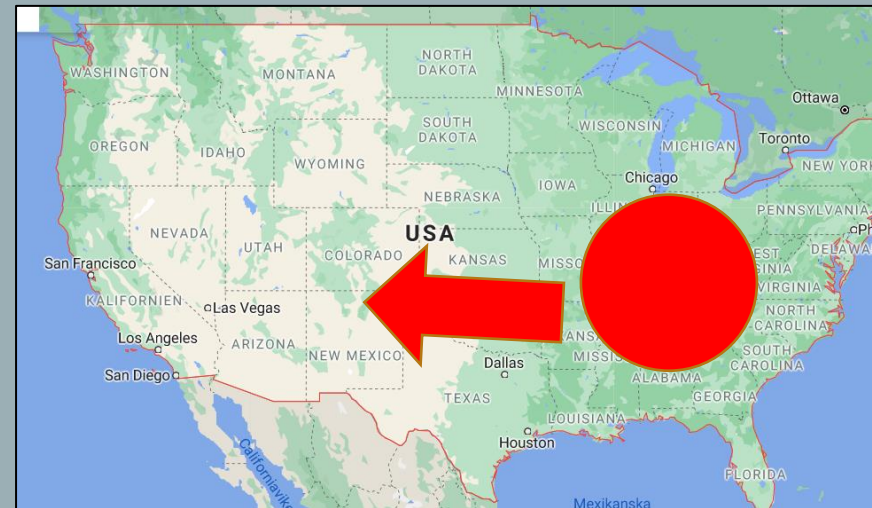

Slaver bredde ut sig ca 500 e.Kr.

FOLKVANDRINGAR OCH FOLKFÖRFLYTTNINGAR 3(3)

Mongolerna erövrade Kina under 1200-talet

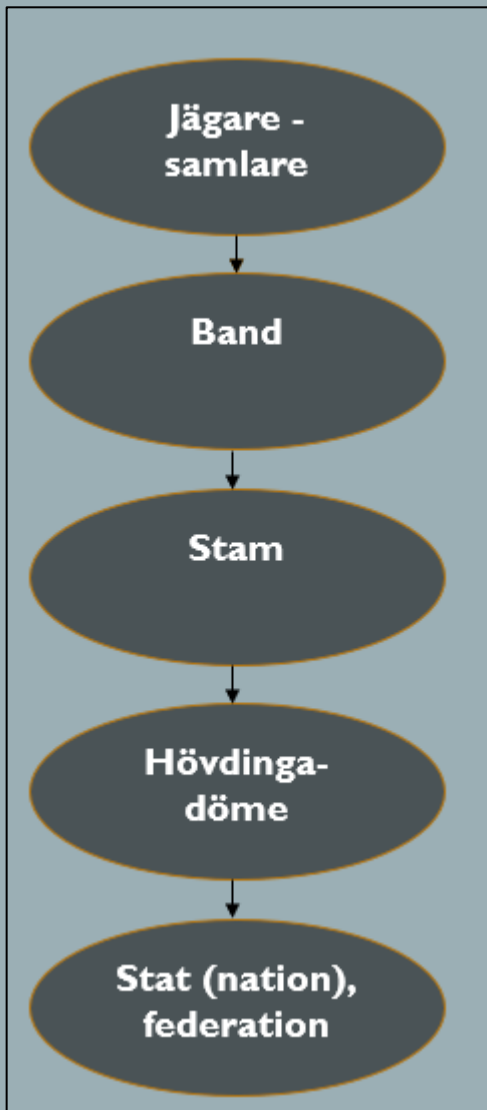

Urbefolkningen i Nordamerika fördrevs under 1700- och 1800-talen.

Indien delades 1947 och miljon-tals människor tvingades flytta.

STAT, NATION, FEDERATION

Många städer och byar

En stor folkmängd

Fristående rättsväsen

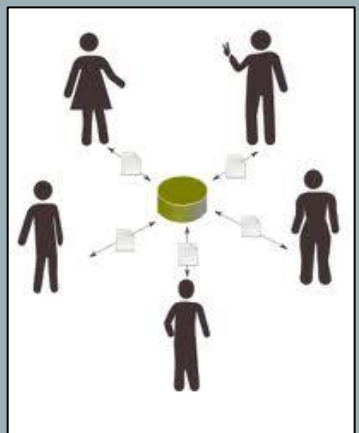
Huvudstad

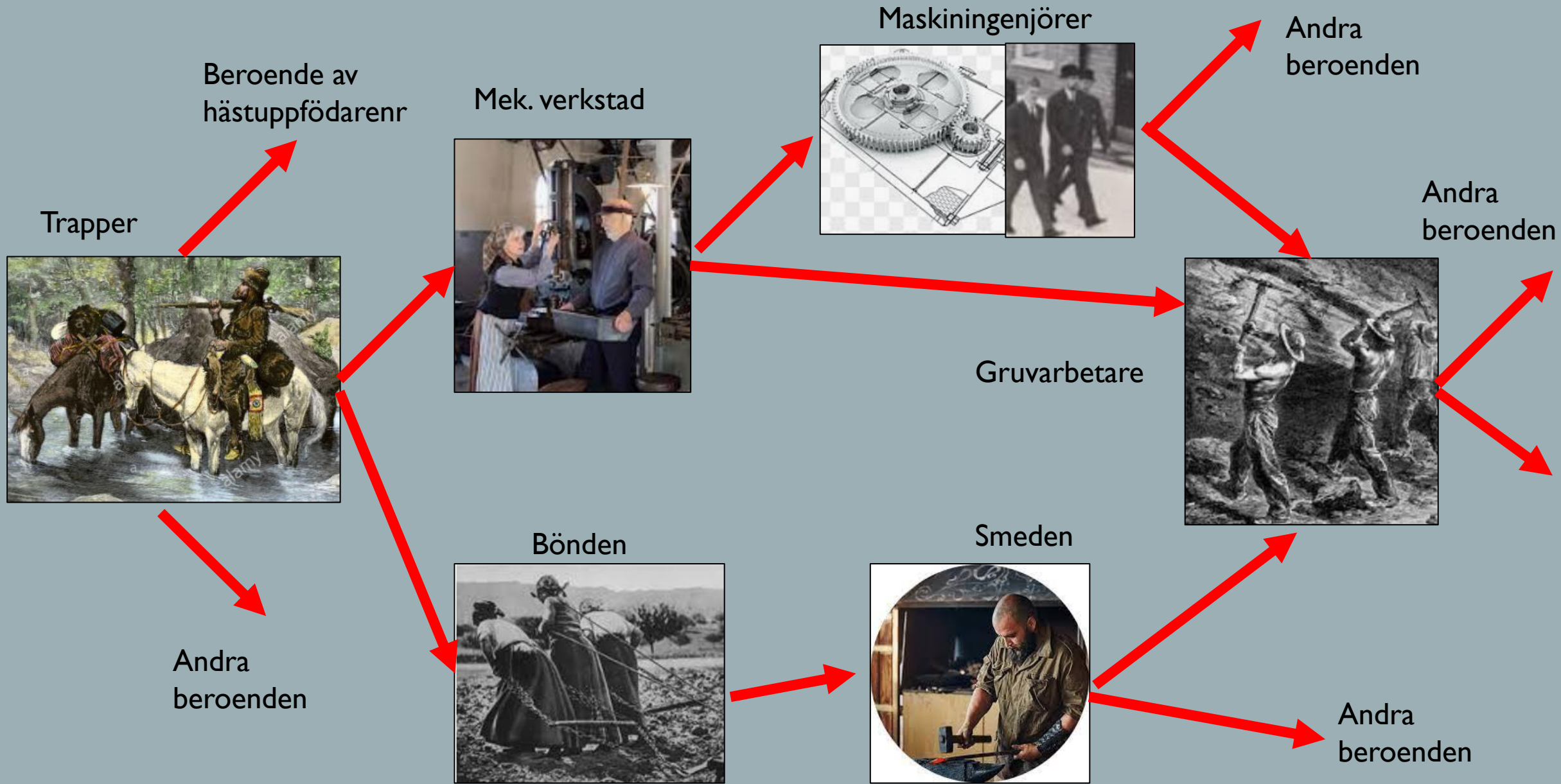
Ordnad matproduktion

Centralt beslutsfattande

ALLA MÄNNISKOR ÄR BEROENDE AV ANDRA MÄNNISKOR

FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR MÄNNISKANS ÖVERLEVNAD

Mat

Skydd

Försvar

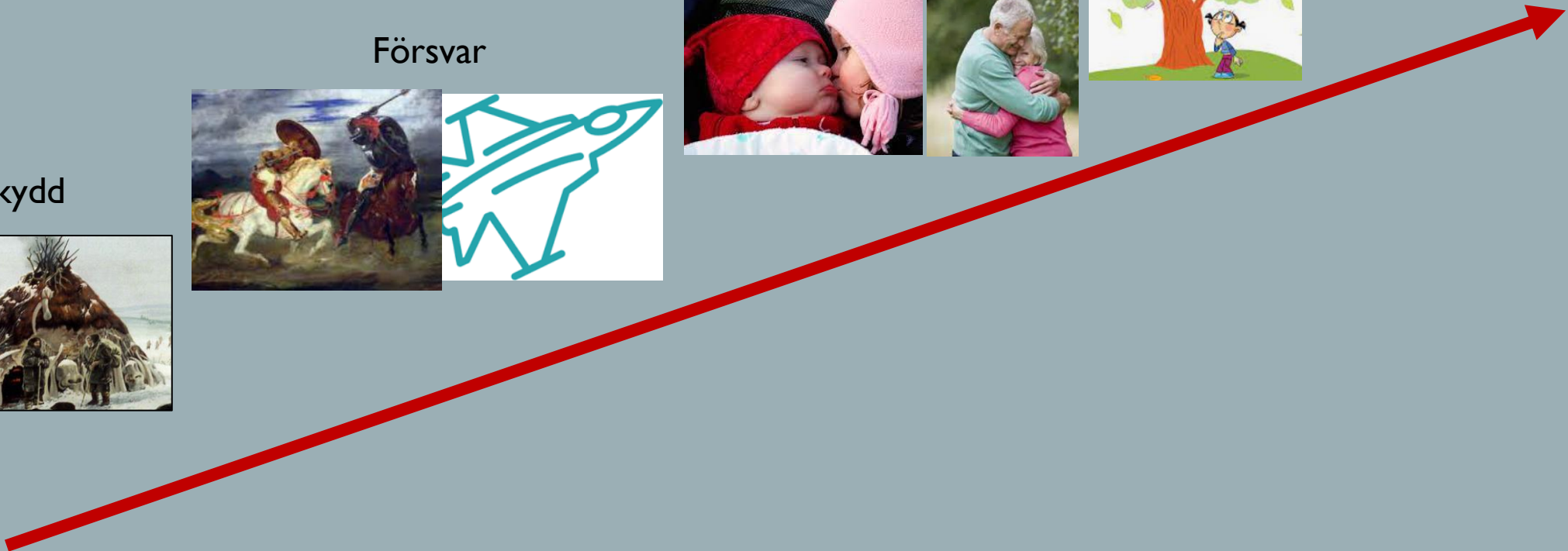
Tillgivenhet

Kunskap

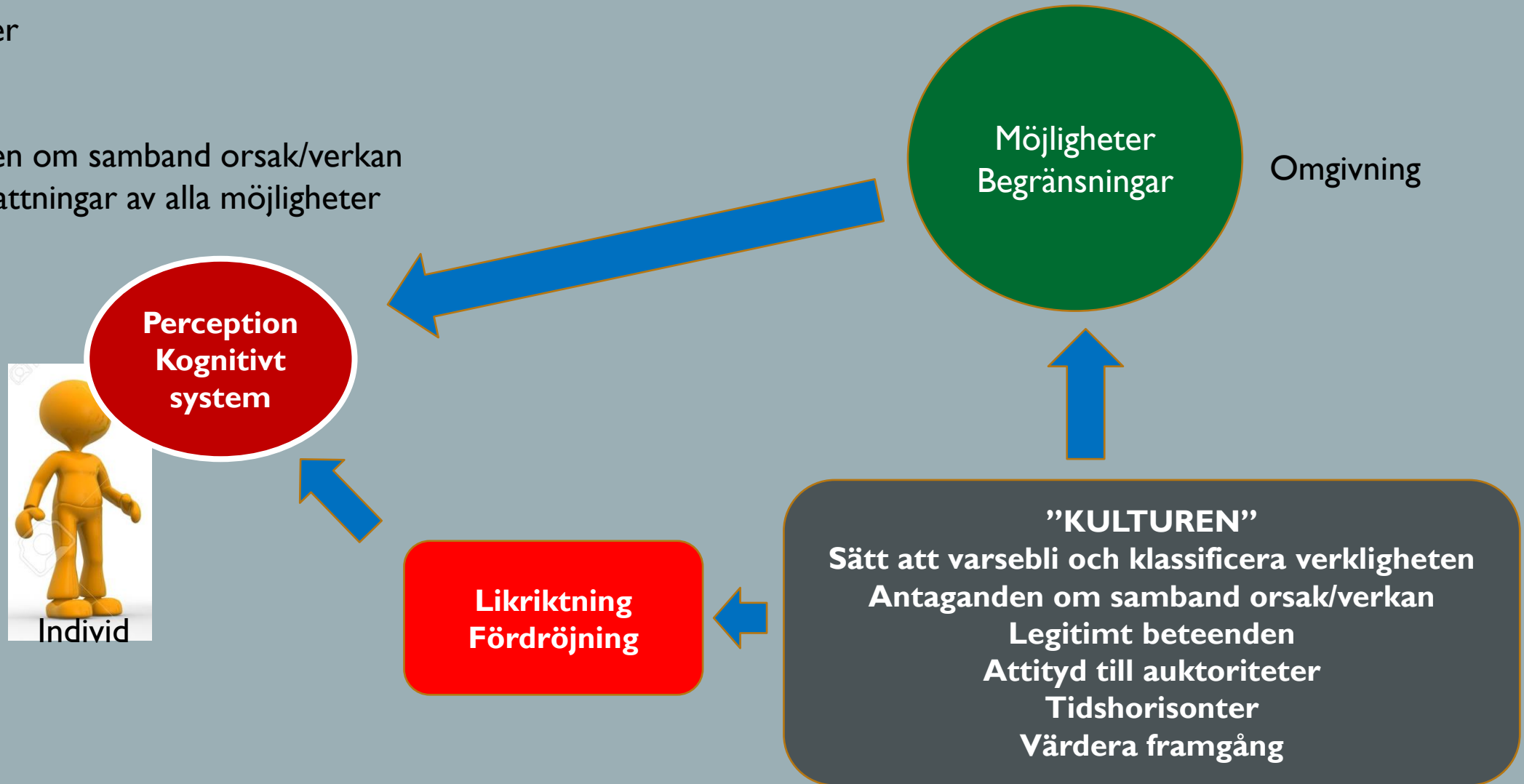

Styrning

KULTURPÅVERKAN

- Ambitioner
- Normer
- Kunskap
- Antaganden om samband orsak/verkan
- Fåtal uppfattningar av alla möjligheter

CIVILISATIONS- OCH SOCIALISERINGSPROCESSER

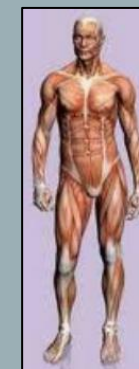
Socialiseringsprocess:

Normer
Beteenden
Kunskap
Trygghet
Tillgivenhet
....

Socialiseringsprocess:

Normer
Beteenden
Kunskap
Trygghet
Tillgivenhet
....

RÄTTSVÄSEN UPPSTÅR

RELIGIONER VÄXER FRAM

DE FYRA STORA RELIGIONERNA

Hinduism.

Buddhism.

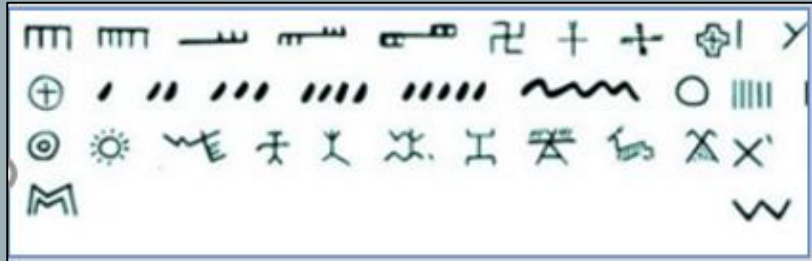

Kristendom.

Muhammedanism..

SKRIVKONSTEN

Vincakulturen cirka 6000-3500 f.Kr

Egypten omkring 4500 f.Kr

Annau omkring år 4000 f.Kr

METALLER

Guldfigur från Inkariket

Järnverktyg från Egypten

Bronsvapen

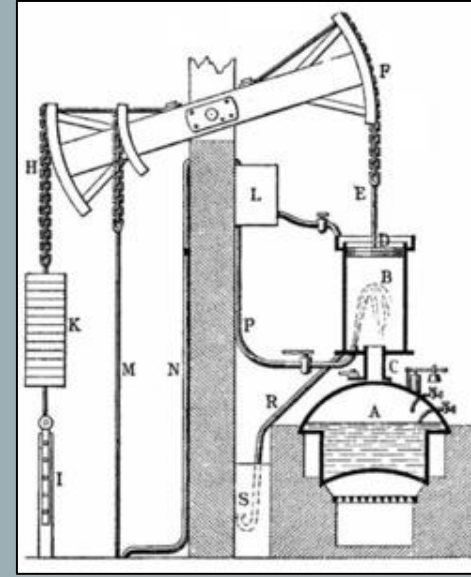
BANBRYTANDE TEKNISKA LANDVINNINGAR

Hjulet.

Plogen.

Ångmaskinen.

Datorn.

GENIAL TEKNIKUTVECKLING

Sakkarapytamiden

Pantheon i Rom

Domen i Florens

FRÅN BYTESHANDEL TILL KRYPTOVALUTOR

Byteshandel

Kontanter och elektroniska "pengar"

Kryptovalutor

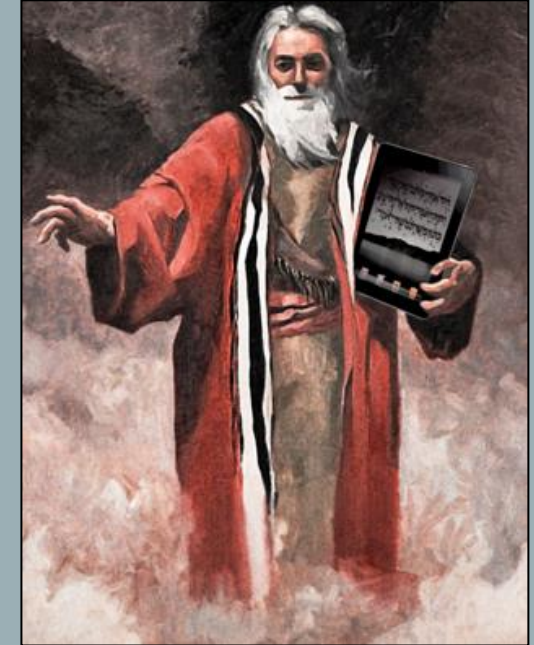
TANKAR OM MÄNNISKOVÄRDE UPPSTÅR: LAGASH, HAMMURABI, BIBELNS BUDORD

Lertavlor funna i Lagash från ca 2.400 f.Kr.

Hammurabi (1792-1750 f.Kr).

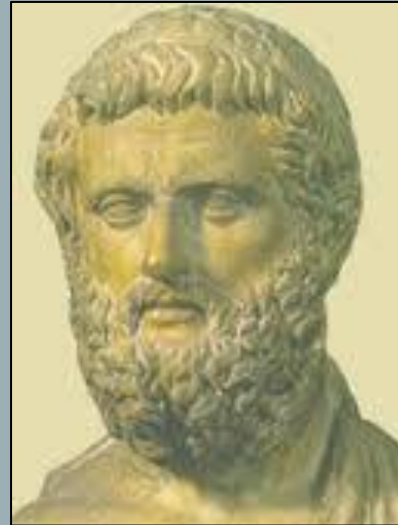

Moses med de tio budorden på Sinai berg. Enligt traditionen skedde detta omkring år 1260 f.Kr.

TANKAR OM MÄNNISKOVÄRDE: AMENHOP, SOLON, KYROS

Amenhops lärosatser 1200 f.Kr

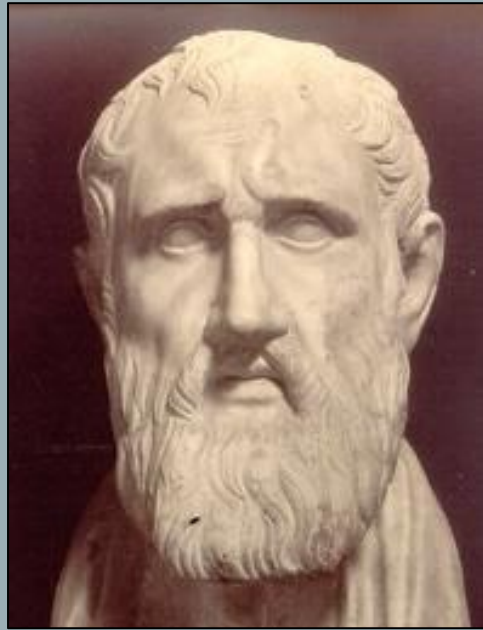

Solon (640-558 f.Kr).

Kung Kyros (590-530 f.Kr).

TANKAR OM MÄNNISKOVÄRDE UPPSTÅR: ZENON, ASHOKA, SENECA

Zenon (333-264 f.Kr).

Kung Ashoka (304-232 f.Kr).

Seneca (4-65.
Tavlan "Senecas död").

TANKAR OM MÄNNISKOVÄRDE UPPSTÅR: AKBAR, GROTIUS, FN-STADGAN

Akbar (1542-1605).

Hugo Grotius (1583-1645) .

FN-stadgan 1948 om folkrätt.

Vetenskaplig
kunskap

Prövbar,
testbar

- Systematisk beprövad
- Objektiv ("fri från värderingar")
- Kommunicerbar
- Generell
- I princip universell

Särskiljs från :

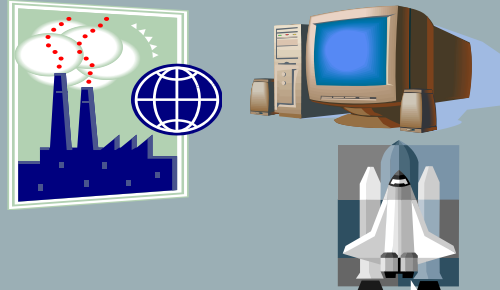
- Insikt
- Tro
- Intuition
- Rent personlig erfarenhet
- Inbillning
- Övertygelse

FRÅN FYSISKA FÖRÄNDRINGAR TILL BETEENDEFÖRÄNDRINGAR

Före 1960 ca

År 1960-199x

År 2000

Fysiska förändringar

Standardhöjning, tekniska lösningar

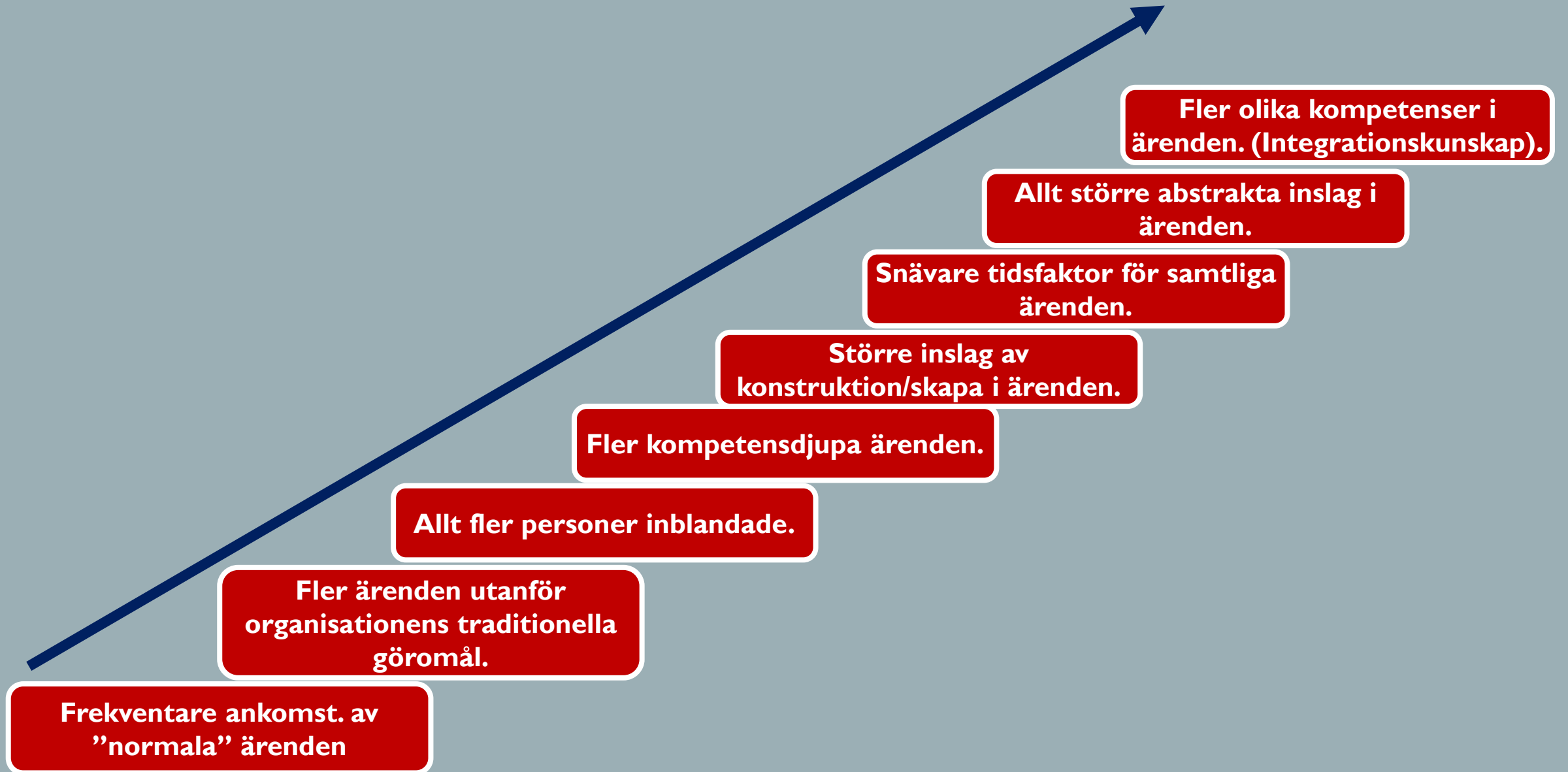
- Elektrifiering
- Vägbyggen
- Infrastruktur
- Moderna bostäder
- Bilar, fordon
- Fritidshus
- Mat och dryck
- Elektroniska apparater
- Charterresor ...

Beteende-
förändringar

Normer, värderingar

- Fixering på individ. Självförverkligande.
- Upplevelser med betoning på gemenskap
- Hög aktivitet
- Prestationsinriktad
- Suddig tidsuppfattning
- Slipslösa arbetsplatser
- Mångfald.
- Öppenhet.

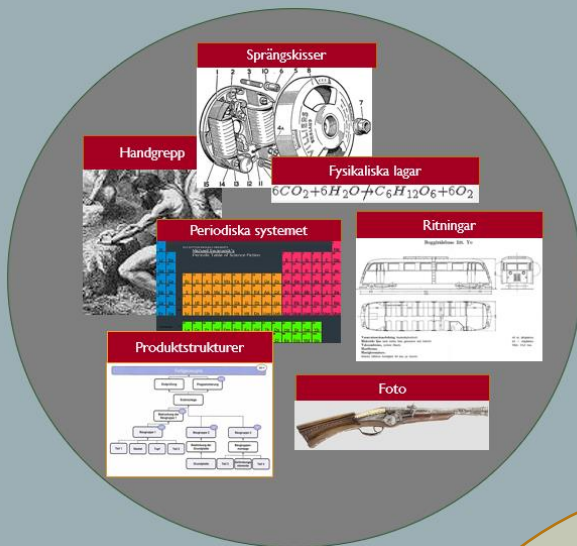
ÖKADE KOMPETENSKRAV

MODELLER SOM AVBILDNINGAR AV VÅR OMGIVNING

← **Vår abstrakta värld** →

Vår fysiska värld

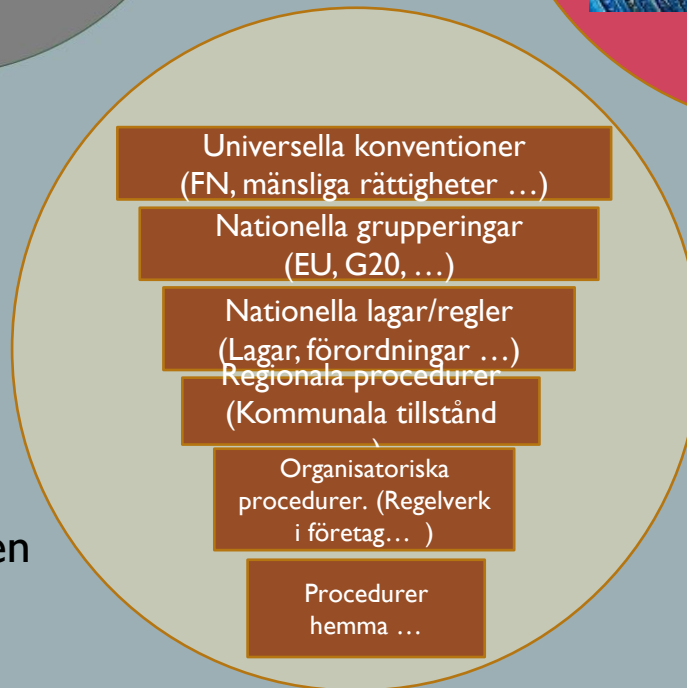

Avbildning av den fysiska världen

Avbildning av den transcendentala världen

Avbildning av den immateriella världen

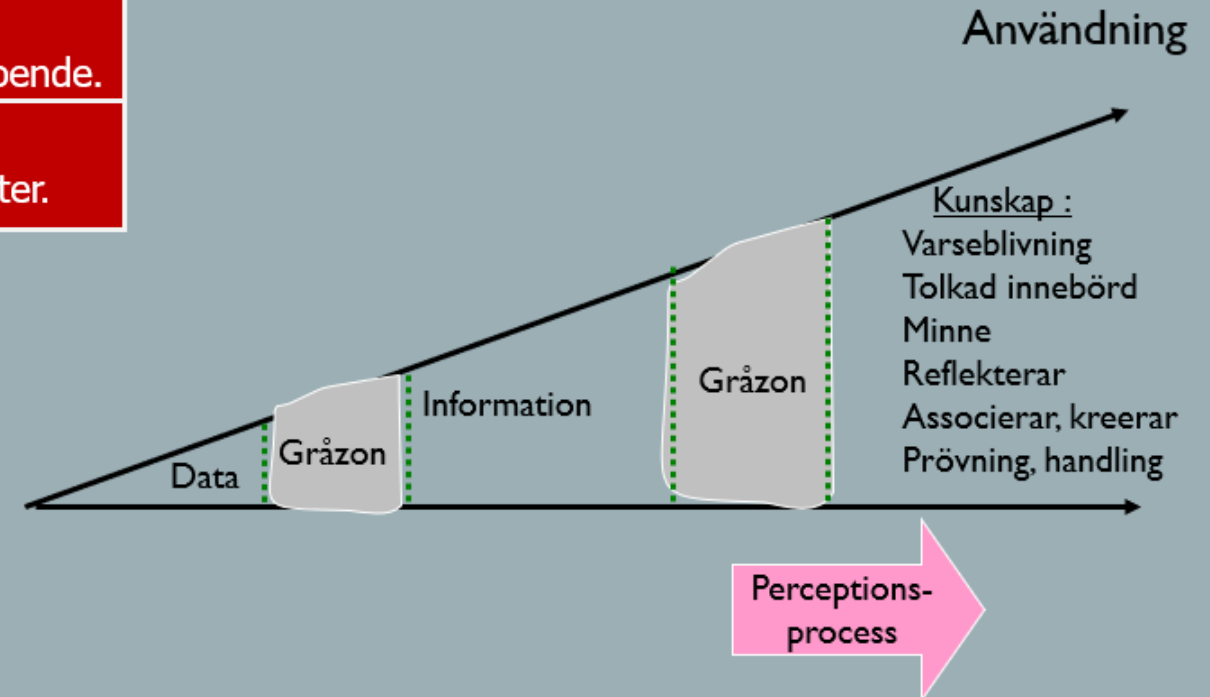

MODELLER AV TVÅ ABSTRAKTA SYSTEM

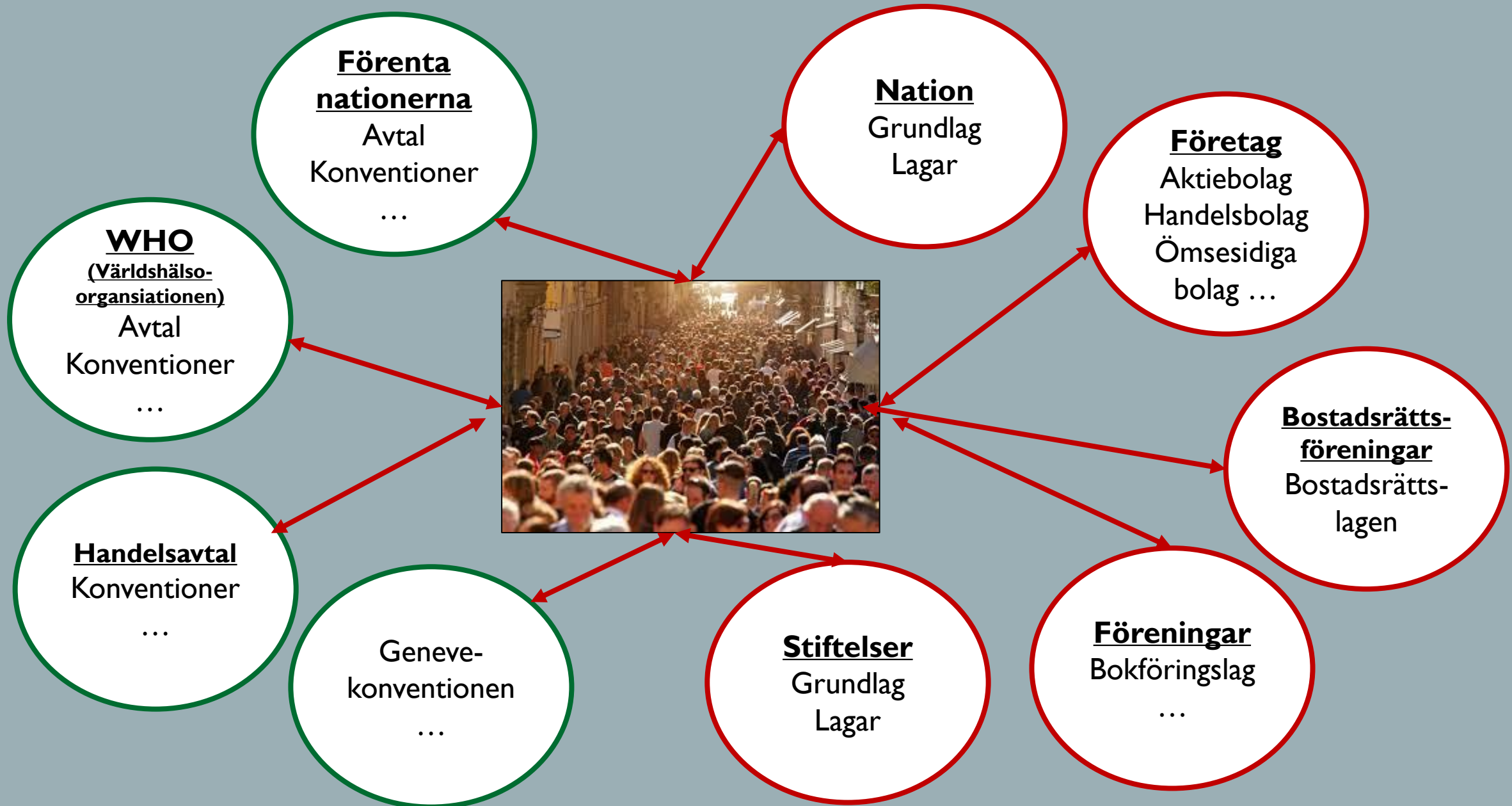

En modell över hur en grupp av människor vanligen utvecklas.

En modell över hur processen från hur data utvecklas till kunskap.

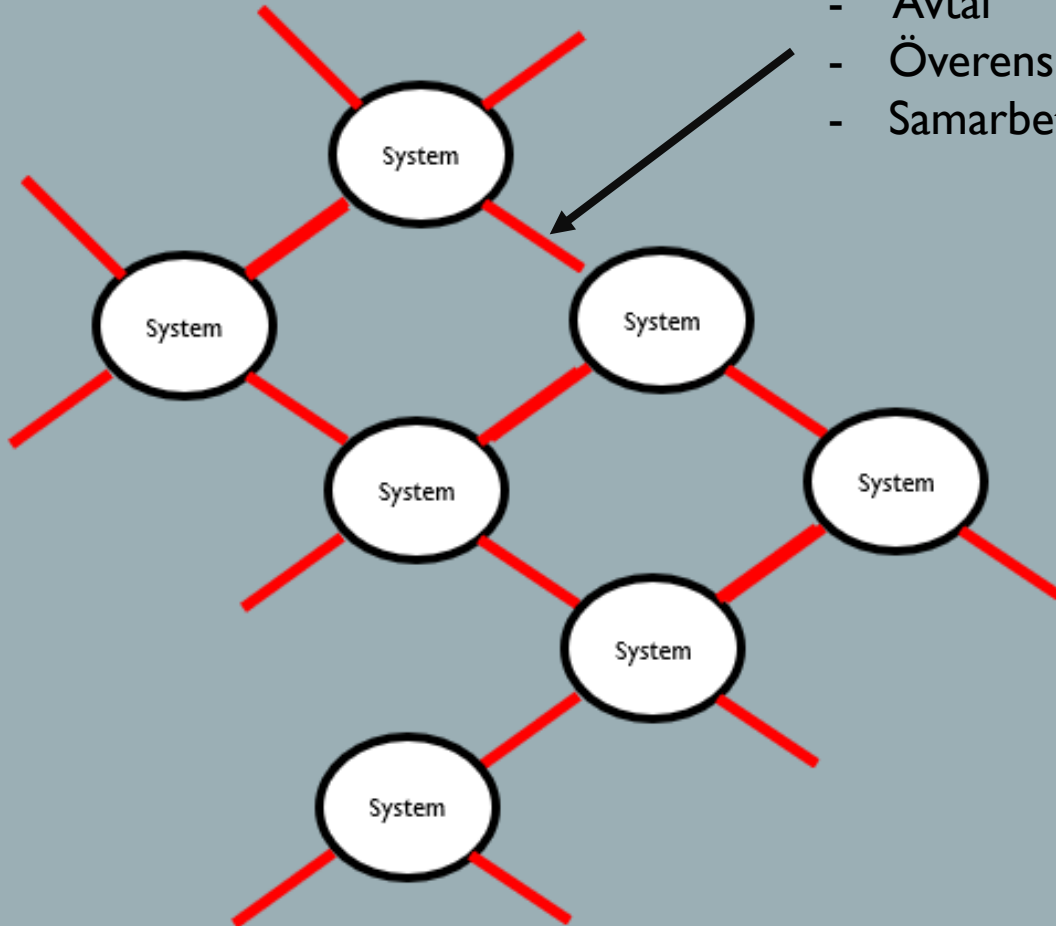
AV MÄNNISKAN SKAPADE ABSTRAKTA SYSTEM

SYSTEMTÄNKANDE

Samband mellan systemen:

- Avtal
- Överenskommelser
- Samarbeten ...

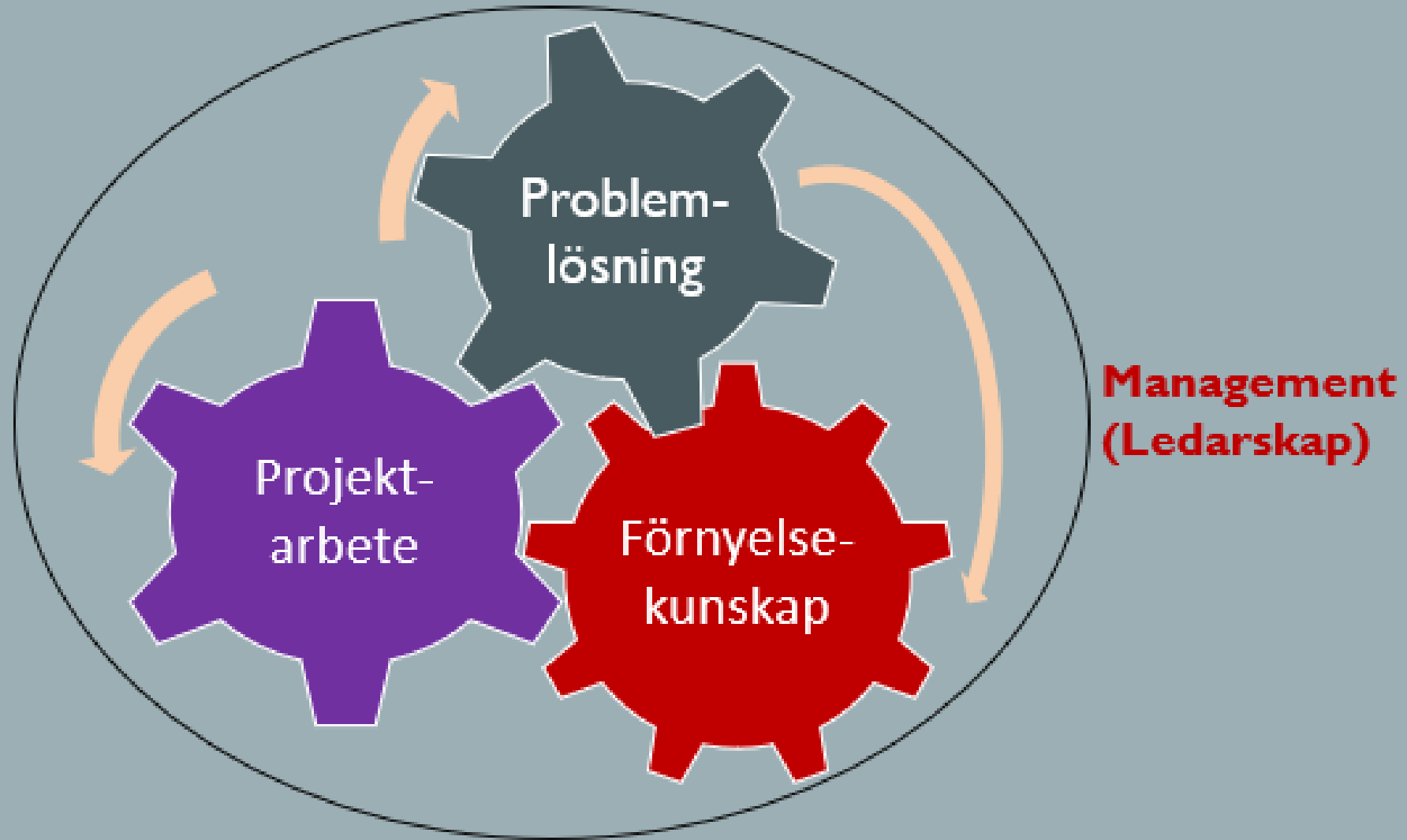

"byggs på"
igen

"byggs på"

"byggs på"

Ursprungligt
system

FRÅN VISION TILL TEKNISKT GENOMFÖRANDE

Vision

Strategi

Projekt

Operativa
beslut

Tekniskt
genomförande

**Redskaps-
förråd
behövs!**

**Vilken nivå
på anläggning?
Hur mycket
göra själva?
Bygga eller
köpa
paketsats? ...**

**Skissar på
två
lösningar.
Val av en
lösning**

**När skall
jobbet
utföras?
Vem köper in
extern
hjälp?...
Vem köper in
eget material?
Beställningar.
Verktyg ...
Tidplanering
...**

**Grunden läggs
under vecka nn.
Förrådspaketet
reses vecka mm.
Inredningar görs
vecka ppp.**

Epilog I (3):
Åsa Wikforss inträdestal i
Svenska Akademien 2019.
(Utdrag)

Epilog 2 (3):
Åsa Wikforss inträdestal i
Svenska Akademien 2019.
(Utdrag)

Epilog I (3):
Åsa Wikforss inträdestal i
Svenska Akademien 2019.
(Utdrag)